

РЕЗЮМЕ НА ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА СЪВЕТА ЗА ЕЛЕКТРОННИ МЕДИИ ПРЕЗ 2015 Г.

През 2015 г. Съветът за електронни медии продължи да изпълнява функциите си, съобразно правомощията, разписани в Закона за радиото и телевизията като съвкупност от различни специализирани дейности. Съветът има дългогодишна практика в наблюдението на програми с различен профил, изпълнява функциите си по лицензирането и регистрирането на доставчиците на медийни услуги, активно участва в международната дейност, за която лично отговарям и отговарям като ресорен член.

През цялата изминала година основният критерий в надзорната дейност с фокус върху обществения интерес е защитата на аудиторията от нарушения на Закона за радиото и телевизията в разпространяваните програми на доставчиците.

Наред с това беше поставен акцент върху наблюдението за ползване на език на омразата в електронните медии.

Наличието на реч на омразата беше основен параметър в мониторинга през първата половина на 2015 година за отразяването на етнически, религиозни и културни различия. Обемното наблюдение показва, че рейтинговите програми имат като цяло коректно отношение към проблемите на различните социални групи. В същото време наблюдението установи и случаи на стереотипизация и употреба на враждебна реч спрямо малцинства и бежанци. Характерно за медийното поведение бе представянето на тези общности чрез теми, свързани с бедността, липсата на интеграция и образование, криминални прояви.

В същия период враждебната реч намери различни проявления при отразяването на конфликти между представители на мнозинството и малцинството в кв. Орландовци и в село Гърмен. Изследването на медийното съдържание по тези теми показва, че има случаи на употреба на словесна агресия спрямо малцинство, но и спрямо представители на мнозинството в отделни репортажи и зрителски обаждания. По повод отразяването на конфликтите зачестиха жалбите и сигналите срещу доставчици на медийни услуги, постъпили в СЕМ. По тях се извършиха проверки, като отделни казуси се препратиха и до Националния съвет по журналистическа етика, който е саморегулаторен медиен орган.

Друга обща тема за наблюдение бе защитата на личната неприкосновеност и накърняване на човешкото достойнство. Обект на анализ през цялата година бяха освен изследването на формати, при които е възможен риск от нерегламентирано нахлуване в личното пространство, а именно - популярните формати „Вип Брадър“, „Биг Брадър“ и „Папараци“, а както и още няколко мониторинга върху различни аспекти на личната неприкосновеност в медийното съдържание:

а) **Отразяването на случай с акушерка**, при което медиите разпространиха снимки на майка ѝ, правиха опити да вземат интервюта от дъщерята и майката на въпросната акушерка. Друг аспект в наблюдението постави въпроса за личната неприкосновеност на бебето и неговите родители.

б) **Излъчено интервю в предаването „Дикoff“ на доставчика „Нова телевизия“ с родители на убита студентка** беше изградено от въпроси, свързани с най-подробни детайли; коментари по повод късно пристигнал подарък от жертвата за нейния баща; интерес по повод

емоционалната реакция на родителите, които по този начин отново изживяват трагедията и така стават обект на вторична виктимизация. Проблемът стана достояние на споменатия по-горе Национален съвет по журналистическа етика.

в) Наблюдението върху медийното отразяване на друг трагичен случай - **убийство на 16-годишно момче в Борисовата градина** констатира, че някои медии показват снимки на жертвата, разкриват самоличността на 16-годишния ученик с най-големи подробности. Нещо повече, доставчиците на съдържание търсиха информация, свързана с различни хипотези около убийството, от съученици на убития, като ги чакаха за интервюта пред входа на училището. По случая позиция изразиха и от Националния съвет за журналистическа етика, а както и от Асоциацията на европейските журналисти в България, относно прилагането на етични стандарти.

Във връзка с тези случаи и като обобщен анализ на проведените наблюдения през последните месеци, Съветът констатира, че в разпространяваното медийно съдържание не се открива отражение на достатъчно уважение към неприкосновеността на личността и на личните данни. СЕМ напомни, че чистото любопитство или гоненето на сензации не може да оправдае засягане правото на личния живот и неговата неприкосновеност.

Безспорно **най-голямото по обем наблюдение** през периода юли-декември 2015 година е във връзка с **провеждането на местните избори и национален референдум**. То обхваща периода на предизборната кампания за местни избори 2015 г. , от 14 септември до деня на изборите.

Специално внимание през първата половина на изминалата година беше обърнато на **контрола по разпоредбата в Закона за радиото и телевизията за нивото на звука на аудио-визуалните търговски съобщения и търговските съобщения в радиоуслуги**, които не трябва да се излъчват със сила на звука, по-голяма от силата на звука на останалата част от програмата. Извършен е технически и експертен анализ на данните по график за наблюдение на 22 програми, включително тематични (специализиран профил), местни и регионални програми, програми с неголям обхват на аудиторията. Наблюдението показва, че след превантивна и административнонаказателна дейност на регулатора от предишни периоди голяма част от рекламните блокове са в рамките на допустимото техническо ниво на звук, което е съизмеримо със силата на звука на останалата част от програмата.

Особено внимание беше отделено и на контрола по спазване разпоредбата в Закона за радиото и телевизията за обема рекламно време.

Бяха констатирани **множество надвишения на 12-минутното ограничение за обем рекламно време в програми с висок рейтинг**. Нарушенията не бяха инцидентни случаи, а тенденция към претоварване на рекламните блокове, както в най-гледаното телевизионно време, така и извън него, крие и рискове за оцеляване на държавния бюджет. Поради това през първото шестмесечие на 2015 г. бяха съставени актове на двете национални търговски медии – Б ТВ и Нова телевизия във връзка със спазване на разпоредбата.

Този контрол продължи и през следващия отчетен период.

Посочените наблюдения върху съдържанието на програмите съвсем не изчерпва дейността ни във връзка с мониторинга, която е една от основните дейности на регулатора и за това говори общият обем наблюдения през годината.

През първото полугодие общият обем мониторинг на радио- и телевизионни програми е **12 136 часа**.

В обхвата на наблюдението попадат общо 94 телевизионни програми, от тях – с национален обхват на разпространение – 67, с местен и регионален – 27 програми.

Общият брой на мониторираните радиопрограми е 72.

През втората половина общият обем наблюдение на радио- и телевизионни програми е по-голям поради наблюдението на изборите: **16 011 часа**;

Общият брой мониторирани програми е 159;

Телевизионните програми са 90, от тях – с национален обхват на разпространение – 71, с регионален и/или местен обхват – 19;

Радиопрограмите са 69, от тях – с национален обхват са 2, останалите 67 са с местен и/или регионален обхват.

Национални обществени доставчици на медийни услуги – БНР и БНТ

По отношение на Българското национално радио (БНР):

Наблюдението на дейността на националния обществен доставчик винаги е било приоритет в работата на Съвета за електронни медии. Затова трябва да се отбележи, че от м.май, когато започна кризата в БНР, до края на годината, Съветът беше ангажиран с този проблем по искане и на двете страни в създалия се конфликт – служителите, които настояваха за оставката на ръководството, и ръководството на БНР, а както и служителите, които го подкрепяха. На свое заседание на 29 май 2015 г. СЕМ обяви, че няма правомощия да реши кризата и призова ръководството да се справи със създалата се конфронтационна среда. Беше даден срок за решение на проблемите в медията и за постигане на консенсус със служителите. Въпреки призивите за помирение, въпреки срещите с оформилите се два „лагера“, напрежението не беше уталожено.

През втората част от годината публичен дебат предизвика желанието на националния обществен доставчик СЕМ да лицензира регионална радиостанция БНР - Радио Кърджали. След като регулаторът два пъти връща документите за прецизиране, през втората половина на годината се взе решение за лицензиране. То беше обжалвано пред Върховния административен съд, но съдът отхвърли жалбата.

Повод за упреци към регулатора стана и издаденият акт за административно нарушение на предаването „Деконструкция“. Въпреки че то отпадна от програмната схема на ХОРИЗОНТ по предложение на тогавашния генерален директор на БНР, към регулатора по съдържанието се насочиха неоправдани критики.

В този смисъл се налага уточнението, че административнонаказателната дейност на СЕМ се прилага спрямо всички доставчици на медийни услуги и съставените актове не представляват нито повод, нито причина за сваляне на предавания, което е суверенно решение на съответните ръководства. Също така е важно да се подчертае, че споменатият по-горе акт не се е превърнал в наказателно постановление.

Създаденият проблем със свалянето на предаването „Деконструкция“ от програмната схема на „Хоризонт“ беше разгледан от Съвета за електронни медии на първото заседание за тази 2016 година.

По отношение на Българската национална телевизия (БНТ):

Върху програмното съдържание на програмите на националния обществен доставчик БНТ се извършва ежедневен надзор.

Извършен бе и **сравнителен анализ на събитията с общонационално значение в програмите на Българската национална телевизия за 2014 и 2015 година**, в който се откри изводът, че медията изпълнява обществените си функции на национален доставчик.

Друг анализ за изпълнението на параметрите, заложи в лицензията, както и жанровата характеристика на програмите „БНТ1“, „БНТ СВЯТ“, „БНТ2“ и „БНТ HD“ за отчетния период, показва, че **в програма „БНТ 1“ все още съществуват дефицити** (констатирани и през предишни години) **при изискванията за детски и младежки предавания. Неизпълнение на лицензионни параметри има и при „БНТ 2“ относно образователни предавания и предавания, подпомагащи интеграцията на групи в неравностойно положение.**

През второто полугодие по повод жалба за липса на плурализъм на двумесечен мониторинг е подложено предаването „Вяра и общество“ по БНТ1. По този повод Законът за радиото и телевизията е категоричен, че религиозни предавания не намират място в разпоредбите на чл. 6, ал. 3, т. б.

Продължи работата по защита на авторските и сродните на тях права.

Представители на СЕМ участва в създадена експертна работна група, която да изготви нов Закон за колективното управление на авторските и сродните на тях права в съответствие с необходимостта от създаването на изцяло нов Закон, продиктувана от изискването за въвеждане на разпоредбите на Директива 2014/26/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година, относно колективното управление на авторското право и сродните му права и многотериториалното лицензиране на правата върху музикални произведения за използване онлайн на вътрешния пазар.

СЕМ работи активно и по отношение на предпазване на детската аудитория от неблагоприятно съдържание.

С отношение при предпазване на детската аудитория е осъществено наблюдение върху съдържанието на предаванията „Бинго милиони“ по програма „Б ТВ“ и „Национална лотария“ по програма „Нова телевизия“ и рекламите на тези предавания.

По отношение на превенцията при защитата на детската аудитория особено във връзка с предизборната кампания за избор на органи за местно самоуправление и провеждането на националния референдум, СЕМ няколкократно сезира Държавната агенция за закрила на детето, като компетентния държавен орган, за случаи на пряко участие на деца в предизборни кампании и въвличането им в политически дейности.

Представител на СЕМ участва в работна група, създадена от Националния съвет за саморегулация по инициативата „Децата и рекламата на храни“. Инициативата в България ще приложи съгласуваните на европейско ниво хранителни профили, като идеята е компаниите

от хранителния бранш да спазват определени хранителни стойности, които да не са вредни за деца.

Във връзка с друга важна дейност - ЛИЦЕНЗИРАНЕ И РЕГИСТРИРАНЕ

Общата картина на доставчиците на медийни услуги, които осъществяват радио- и телевизионна дейност в България за 2015 г., е разнообразна като формати и способности на разпространение на съдържание. Няма съществена промяна в количествените измерения на радио- и телевизионната среда.

През първата половина на 2015-та новорегистрираните доставчици на аудио-визуални услуги са 4, заличена е 1 регистрация за телевизионна дейност и 1 за радиодейност. Вписани са 5 доставчици на услуги по заявка (VOD и PPV).

През периода юли – декември 2015 г. по искане на заинтересовани лица са открити 12 процедури по чл. 116, ал. 2 от ЗРТ за провеждане на конкурси за издаване на лицензи за доставяне на радиоуслуги.

СЕМ не е обявявал конкурси през 2015-та, което дава отражение върху дейността на регулатора през тази година.

Административнонаказателната работа на регулатора за първото полугодие на 2015 г. се изразява в докладвани над 130 преписки по съставени от длъжностните лица актове за административни нарушения (АУАН) за нарушения на различни разпоредби от Закона за радиото и телевизията. Вследствие на тях председателят на СЕМ е издал 78 наказателни постановления, 21 мотивирани резолюции за прекратяване на административнонаказателни преписки и 14 предупреждения по чл. 28 б. "а" от ЗАНН.

През втората половина - изготвени и докладвани са над 76 преписки по съставени Актове за административни нарушения (АУАН) от длъжностните лица. Вследствие на докладваните преписки председателят на СЕМ е издал (включително по преписки от предишен период): 49 наказателни постановления, в т.ч. имуществени санкции за нарушения.

МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ НА СЕМ

През второто полугодие на 2015 г. СЕМ се фокусира върху работата си в Групата на европейските регулатори на аудиовизуални медийни услуги (ЕРГА), която участва активно в подготовката на промени в Директивата за аудиовизуалните медийни услуги. Към ЕРГА бяха създадени 4 работни подгрупи, в които са обсъдени различни тематични полета за бъдеща ревизия на директивата на експертно ниво: подгрупа за защита на децата; подгрупа за материалната юрисдикция; подгрупа за независимостта на регулаторите в областта на аудиовизията и подгрупа за териториалната юрисдикция.

Всяка от тях и в рамките на тематиката, за която са създадени е извършила експертни обсъждания, анализи, съставила и разпространила до регулаторите от страните-членки различни въпросници. Формулирани и изработени са проектодоклади, които бяха разгледани на високо ниво в рамките на Групата на европейските надзорници за аудио-визуалните медийни услуги.

По отношение с практиката по прилагане на Закона за радиото и телевизията, Съветът отчита проблеми, свързани не само с конкретни текстове (липса на санкционни разпоредби за определени нарушения, технологични трудности по осъществяване на надзора и др. – проблеми, които са споменавани в предишни отчети), но и във връзка с актуалността на текстовете на ЗРТ по отношение на високотехнологичното медийно развитие.

За Съвета за електронни медии няма съмнение, че необходимата трансформация в националното законодателство трябва да бъде в съответствие с обсъжданите реформи на Директивата за аудиовизуалните медийни услуги с акцент върху:

- Засилване на независимостта на националните регулатори (ясни правила за номинации и назначения, наличие на експертен потенциал, квалифицирани кадри);

Във връзка с това - СЕМ като независим регулаторен орган и в качеството си на такъв, би било добре да се върне към предишното си позициониране на регулатор и неговите служители да не бъдат част от държавната администрация. Моделът, който беше въведен през 2012-та година и направи от служителите на СЕМ държавни служители не е ефективен. Този модел не позволява подбор на най-подходящите кадри за нуждите на специфичната ни дейност. Накрая, но не на последно място СЕМ заради това, че служителите му де юре не са негови служители, трудно може да се самоопредели като независим.

- По друг важен за независимостта белег - финансова автономност на регулацията с другите регулатори, обединени в ЕРГА, настояваме за адекватни финансови ресурси, ясен принцип на отчетност, консултации и сътрудничество със заинтересовани страни;
- Също така работим в посока на по-голяма отговорност на надзора за защита на детската аудитория от вредно съдържание и високо ниво на защита на аудиторията в конвергентна среда (сегашните граници на обхвата са силно ограничени относно услугите, които покрива регулацията, тъй като надзорът е върху електронните медии, без онлайн съдържанието);
- Разширяване на правомощията на националните регулатори във връзка с конвергентното съдържание (регулация на офлайн и онлайн медии; следва да се направи преценка за разширяване на законовата регламентация върху съдържанието в интернет, което е достъпно на екраните на телевизори, смартфони, таблети.)
- Във връзка със защитата на аудиторията от неблагоприятно медийно съдържание ясно дефиниране на враждебната реч и опазване на медийното съдържание от терористична пропаганда.

СЕМ отчита проблем, свързан с трудност за връчване на актове за установяване на административно нарушение на определени предприятия и доставчици на медийни услуги.

През двата отчетни периода за 2015-та година Съветът за електронни медии изрази своята загриженост за цифровизацията на телевизионния ефир в България и призовава всички участници и институции в процеса за активни и ангажирани действия за осигуряване на нейната ефективна реализация.

Финансова стабилност

Със Закона за държавния бюджет на Република България на СЕМ е утвърден бюджет, както следва:

Приходи – 1 200 000 лв

Разходи – 1 229 500 лв

Трансфер – 29 500 лв.

За периода 01.01. – 31.12.2015 година приходите са в размер на 1 038 409 лева. В сравнение с 2014 година събраните приходи са с 80 228 лева по-малко, което представлява 7.17%.

Причините за неизпълнение на плана за приходите са: заличаване на регистрирани радио- и телевизионни оператори по тяхно искане и неизпълнение на задължението на доставчиците на медийни услуги относно плащане на дължимите годишни такси.

През периода 01.01. – 31.12.2015 година Съветът за електронни медии в осъществяване на своята дейност е изразходвал 1 228 566 лева, което представлява 99.92% от бюджета.

За 2017-та година СЕМ настоява пред Министерството на финансите за бюджет, с какъвто регулаторът е разполагал през 2009-та година, а именно 1 900 000 лева. Миналата седмица беше проведена и среща с представители на ресорното ведомство. По последна информация от официалния му сайт, настояването остава неудовлетворено.